

УПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ В ПРАКТИЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ АКУШЕРА-ГІНЕКОЛОГА

Проф. В. В. Щербакова, проф. А. Ю. Щербаков, доц. О. О. Новикова, Д. М. Шаповал
Харківська медична академія післядипломної освіти

Доведено доцільність упровадження принципів доказової медицини в практичну діяльність акушера-гінеколога, а також необхідність створення системи медичних стандартів із метою підвищення ефективності медичної допомоги жінкам.

Ключові слова: доказова медицина, акушер-гінеколог, медичні стандарти.

ВНЕДРЕНИЕ ПРИНЦИПОВ ДОКАЗАТЕЛЬНОЙ МЕДИЦИНЫ В ПРАКТИЧЕСКУЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ АКУШЕРА-ГИНЕКОЛОГА

Проф. В. В. Щербакова, проф. А. Ю. Щербаков,
доц. Е. А. Новикова, Д. Н. Шаповал

Доказана целесообразность внедрения принципов доказательной медицины в практическую деятельность акушера-гинеколога, а также необходимость создания системы медицинских стандартов с целью повышения эффективности медицинской помощи женщинам.

Ключевые слова: доказательная медицина, акушер-гинеколог, медицинские стандарты.

INTRODUCTION OF EVIDENCE-BASED MEDICINE PRINCIPLES IN PRACTICAL ACTIVITY OF OBSTETRICS-GYNAECOLOGIST

V. V. Scherbakova, A. Yu. Scherbakov,
O. O. Novikova, D. M. Shapoval

Expedience the introduction of principles of evidential medicine is Well-proven in practical activity of doctor of obstetrics-gynaecologist, and also necessity of creation of the system of medical standards with the purpose of increase of efficiency of medicare women.

Key words: evidential medicine, obstetrics-gynaecologist, medical standards.

Охорона здоров'я матері і дитини є одним із пріоритетних напрямків розвитку сучасної медицини. Тепер упроваджують найефективніші й прийнятніші методи та заходи з перинатального догляду, розроблені Всесвітньою організацією охорони здоров'я [2, 4].

Одним із важливих компонентів перинатальної допомоги є антенатальний догляд, який спрямований на збереження репродуктивного здоров'я, забезпечення планування сім'ї, зниження материнської та перинатальної смертності. Це зумовлює актуальність пошуку нових підходів до допологового спостереження та консультування, забезпечення нормального розвитку плода від зачаття до народження, найінформативніших, неінвазивних методів діагностики та своєчасного лікування соматичних захворювань і ускладнень вагітності, виявлення акушерської патології [2].

Основою ефективної медичної допомоги жінкам є адекватна діагностика захворювань та призначення лікувальних схем, які базуються на розумінні причин хвороби, механізмів її розвитку, фармакокінетики та фармакодинаміки лікарських засобів.

Нині впровадження принципів доказової медицини в діяльність закладів охорони здоров'я набуло державного значення.

Доказова медицина — це концепція сучасного клінічного мислення, заснованого на доказах, яке

припускає пошук, порівняння, узагальнення і поширення отриманих доказів для використання в інтересах пацієнтів. Основною метою впровадження принципів доказової медицини в практику охорони здоров'я є оптимізація якості надання медичної допомоги з точки зору безпеки, ефективності, вартості й інших значущих чинників [3,6].

Лікар, зокрема акушер-гінеколог, не має ні морального, ні професійного права піддавати пацієнта підвищеному ризику, застосовуючи такі методи діагностики, профілактики та лікування, що можуть бути небажаними або мати шкідливі наслідки для жінки чи майбутньої дитини. Спрацьовує принцип необхідної мінімальної шкоди від медичного втручання, ризик від застосування діагностичного методу повинен бути виправданим очікуваною від нього інформацією або її практичною необхідністю.

Кваліфікація акушера-гінеколога та її рівень набувається поетапно: спочатку під час навчання у вищих медичних закладах, потім на факультетах післядипломної освіти, постійно триває процес отримання сучасної медичної інформації з монографій, методичних рекомендацій, наукових статей, а також на циклах тематичного удосконалення за фахом протягом усього професійного життя.

Щорічно неухильно зростає потік медичної інформації, публікується понад два мільйони статей, тому практичні лікарі мають гостру потребу в критичній оцінці інформації. Перед лікарем постає питання, яку медицину обрати: традиційну або альтернативну, вітчизняну або західну, приймати рішення, засновані на практиці, досвіді або на доказах, отриманих у наукових експериментах. Найкращим є той метод, який найкраще допомагає пацієнту. Цей підхід реалізується на принципах мінімальної небезпеки і максимальної ефективності. Реалізація цих постулатів можлива лише з позицій доказової медицини. Доказова медицина є різновидом медичної практики, що відрізняється застосуванням лише таких втручань, користь яких доведена в наукових дослідженнях [3].

Кожна вагітна має право на найкращий догляд, який базується на обґрунтованих доказах, співчутті та повазі до процесу вагітності і народження дитини. Тому втручання під час вагітності потребують ретельної оцінки. Основні принципи догляду за вагітною зводяться до того, щоб за відсутності переконалих доказів користі таких втручань для матері й дитини не порушувати природний перебіг вагітності. Втручатися в цей процес доцільно лише в тих випадках, коли позитивні наслідки втручань перевершують їхні відомі або передбачувані негативні ефекти. Розв'язати це питання можна переорієнтацією клінічної практики на науково обґрунтовану доказову медицину [1, 2].

Доказова медицина є також одним із головних положень наукової і практичної діяльності світової медичної громадськості. З одного боку, вона передбачає сумлінне, засноване на здоровому глузді використання найкращих сучасних свідчень для лікування кожного пацієнта. З іншого, доказова медицина — це розділ медицини, базований на доказах, що припускає пошук, порівняння, узагальнення й поширення отриманих доказів для використання в інтересах хворих. Основою доказової медицини про ефекти медичних технологій є дані, отримані в контрольованих клінічних дослідженнях, ретельно спланованих і проведених за єдиною методологією. Тому на основі даних доказової медицини в сучасному медичному світі формується система медичних стандартів, які покликані поліпшувати та контролювати якість медичних послуг [5].

Сучасним принципом стандартизації в охороні здоров'я провідних країн світу є використання клінічного протоколу лікування певних захворювань, що містить порядок і сукупність усіх видів необхідної медичної допомоги, ефективність яких науково доведена та економічно виправдана.

Упровадження медичних стандартів на основі даних доказової медицини є підґрунтям підвищення якості акушерсько-гінекологічної допомоги і створює умови для оптимального реформування національної системи охорони здоров'я.

Слід також зазначити, що впровадження доказової медицини в діяльність галузі пов'язане з певними труднощами, особливо це стосується розв'язання питань для конкретного пацієнта, тобто на рівні клінічної практики. По-перше, це низька мотивація лікарів щось змінювати у своїй практиці, по-друге, не всі медичні працівники володіють навичками пошуку даних надійних досліджень, більшість результатів таких досліджень видають тепер іноземними мовами, у деяких випадках фахівці не володіють навичками критичної оцінки результатів досліджень, і крім того, самостійний пошук займає дуже багато часу, якого не вистачає лікарям. Реальним шляхом широкого впровадження принципів доказової медицини в клінічну практику є рівень клінічної стратегії — розробка клінічних протоколів, рекомендацій, стандартів медичної допомоги.

Стандарти медичної допомоги мають відображати сучасні підходи до тактики діагностики і лікування хворих, засновані на принципах доказової медицини. Використання стандартів, що базуються на даних надійних досліджень, у роботі лікувальних установ дасть змогу об'єктивно оцінити фінансово-матеріальні протребі та оптимізувати наявні фінансові ресурси. Загалом створить можливість скоротити кількість необґрунтованих госпіталізацій, дублюючих досліджень, неефективних технологій.

ВИСНОВКИ

Доказова медицина зближує стандарти лікувально-діагностичної практики в нашій країні з досвідом західних країн, допомагає застосовувати більшою мірою світові науково-практичні досягнення для дійсно ефективного і безпечного лікування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбузова С. Б. Концепція ранньої пренатальної діагностики згідно з міжнародними стандартами якості / С. Б. Арбузова, М. І. Ніколенко, І. В. Глазкова // *Здоров'я жінки*. — 2009. — № 7. — С. 237–240.
2. Ефективний антенатальний догляд: навч. посібник. — К.: USAID. — 2012. — С. 7–15.
3. Ковальова О. М. Доказова медицина в клінічній практиці / О. М. Ковальова, В. М. Лісовий, Т. М. Амбросова // *Лікаря-практику*. — 2007. — № 4 (4). — С. 12–15.
4. Про організацію акушерсько-гінекологічної допомоги в Україні: наказ МОЗ України № 417 від 15.07.2011
5. Скакун М. П. Основи доказової медицини у навчальному процесі ВНЗ / М. П. Скакун // *Медична освіта*. — 2003. — № 2. — С. 53–59.
6. Чайка В. К. Современные направления амбулаторной помощи в акушерстве и гинекологии / В. К. Чайка, В. П. Квашенко // *Донецк: Лебедь*, 2003. — 372 с.